

KADİR GECESİ VE İ'TİKÂF*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Bu konuşmamda size Kadir Gecesi hakkında bilgiler sunmak istiyorum. Biliyorsunuz Kadir Gecesi Kur'an-ı Kerim'de Sûretü'lKadr'de geçiyor. Ezbere bildiğiniz bir sûre.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ . وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ
الْقَدْرِ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ

خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ . تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ، مِنْ كُلِّ أَمْرٍ . سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ

الْفَجْرِ

(القدر: ۱-۵)

(İnnâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadr. Ve mâ edrâke mâ leyletü'lkadr. Leyletü'l-kadri hayrun mi elfi şehr. Tenezzelü'l-melâiketi ve'r-rûhu fihâ bi-izni rabbihim min külli emr. Selâmün, hiye hattâ matlai'l-fecr.) (Kadir, 97/1-5) Sadaka'llahu'l-azîm.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Bir sûre içinde böylece Kadir Gecesi geçiyor ve bildiriliyor ki: (*Leyletü'l-kadri hayrun min elfi şehri*) “Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlı!..” Yâni bir Kadir Gecesi, tek bir gece, Kadir Gecesi olmayan bin tane ay... Bin tane ay acaba ne kadar yıl eder?.. On ikiye bölersek 80 küsür, yâni 80 yıl yaşadığını düşünürsek bir insanın, bir ömre bedel olan bir gece.

a. Kadir Gecesi Hangi Gece?

Peki, bu Kadir Gecesi hangi gece?.. Ramazan'ın hangi gecesi?.. Bu hususta çeşitli rivayetler var. Fakat, ben bir tanesini size şimdi okumak istiyorum. İbn-i Abbas ve Übey ibn-i Kâ'b RA. Abbas da sahabi olduğuna göre, *radıya'llàhu anhüm*, yâni Allah hepsinden razı olsun... Abbas Hazretleri, Peygamber Efendimiz'in amcası. Oğlu Abdullah, o da sahabi, genç, alim sahabi. Übey ibn-i Kâ'b, o da sahabi... Allah râzı olsun hepsinden... Cennette bizi onlarla buluştursun...

“—Bu gece ne zamandır?” sorusuna bunlar demişler ki:

“—Ramazan'ın 27. gecesidir.”

Alimlerin çeşitli rivayetleri var, onları birazdan söyleyeceğim. Ama ilk önce bunu okuyarak başlamak istiyorum. 27. Gecesidir buyurmuş.

Ramazanın 27. gecesinin, yâni 26. gününü 27. gününe bağlayan gecenin Kadir Gecesi olduğuna delillerden biri de, Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A'in İbn-i Ömer RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şeriftir.

Mezheb imamlarından birisi de, biliyorsunuz Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A'dir. Ahmed ibn-i Hanbel, hem Hanbelî mezhebinin mezheb kurucusudur, sahibidir; hem de çok büyük bir hadis alimidir. *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel*, hadis koleksiyonları, külliyâtları içinde en hacimli olanlarından birisidir. Sahabelerden, ashâb-ı kirâmdan rivâyet edilmiş olan hadis-i şerîfleri, onların ismiyle müsned müsned o kitabına almıştır. Otuz kûsür bin hadisi şerîf. Çok büyük bir koleksiyon, çok kıymetli bir eser. Öyle hadise de vukûfu çok yüksek olan bir büyüğümüz. Allah şefaathlerine erdirsin hepsinin...

Biz İmâm-ı Azam Efendimiz'e bağlıyız, bazıları İmâm-ı Şâfi Efendimiz'e bağlı, bazıları İmâm Malik Efendimiz'e bağlı, bazıları da bu Ahmed ibn-i Hanbel Efendimiz'e bağlı. Dört ehl-i sünnet mezhebi diyoruz. O rivâyet etmiş kitabında.

Ravi kim?.. Ravi de Hazret-i Ömer'in oğlu: Abdullah ibn-i Ömer. Bu da sahabe-i kirâmın en alim olanlarından birisi, en meşhurlardan... Dört Abdullah'tan birisi, Abâdile-i Erbaa'dan. Oradan rivâyet etmiş Ahmed ibn-i Hanbel. O buyurmuş ki:¹

كَانُوا لَا يَزَالُونَ يَقُصُّونَ عَلَيَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، الرَّؤْيَا مِنْ

الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

¹ *Gunyetü't-Tâlibîn*, s. 9

سَلَّمَ: أَرَى رُؤْيَا كُمْ قَدْ

تَوَاتَرَتْ أَنَّهَا اللَّيْلَةَ السَّابِعَةَ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ
مَنْ كَانَ مُتَحَرِّيًا .

فَلْيَتَحَرَّهَا اللَّيْلَةَ السَّابِعَةَ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ.

(*Kânû lâ yezâlûne yekussûne ale'n-nebiyyi sal-la'llàhu aleyhi ve selleme er-ru'yâ mine'l-aş-ri'l-evâhir.*) Peygamber Efendimiz'e sahabe-i kirâm, Ramazan'ın son on gününde gördükleri rüyaları söylüyorlardı. Peygamber Efendimiz'e, “Şöyle rüya gördük yâ Rasûlallah... Ben böyle gördüm... Ben böyle gördüm.” diye söylüyorlardı. (*Fekâle'n-nebiyyü salla'llahu aleyhi ve sellem*) Bunun üzerine Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

(*Erâ rü'yâküm kad tevâteret ennehâ leyletü's-sâbiati mine'laşri'l-evâhir*) “Ben sizin bu rüyalarınızdan gördüm ki, hepinizin rüyasında verilen işaretten anlaşılıyor ki bu, Ramazan'ın son on günündeki 27. gecesidir.”

(*Men kâne müteharriyen*) “Artık kim Kadir Gecesini arayıp bulup da, orada ibadet edip, o sevapları kazanmak istiyorsa, bunun peşine düşmüş aramakta ise; (*fe'l-yeteharrahâ leylete'ssâbiatü mine'l-aşri'l-evâhir*) bu Kadir Gecesini Ramazan'ın sonundaki on gün içinde, 27'sinde arasın!” diye buyurmuş Peygamber Efendimiz, bu rivayete göre.

Demek ki sahabe-i kirâmın rüyalarında hep Kadir Gecesi 27'sidir, 27'sidir diye görünce, Efendimiz de o rüyaların işareti üzerine böyle buyurmuş. Tabii o mübarek insanların rüyaları da güzel rüyalar, salih insanlar... Onun için, biz de Ramazan'ın 26'sını 27'sine bağlayan geceyi, yâni 27. geceyi, Kadir Gecesi'dir diye kutluyoruz.

Tabii Hazret-i Aişe Validemiz RA, o başka kanaatte... Ve daha başka sahabe başka kanaatte... Bunların da tabii farklı rivayetleri üzerine diyorlar ki alimler:

“—Evet, onların da rivayetleri yanlış değildir. Yâni, bazı seneler Kadir Gecesi o günlerde olmuştur, alâmetleri öyledir. Onun için öyle demişlerdir. Kadir Gecesi seneden seneye de bazen değişir. O günden, o geceden o geceye kaymış olabilir.” diye rivâyet ediyorlar.

Tabii bütün bu rivayetlerin karşısında, biz de heyecan duyuyoruz: ‘Kadir Gecesi’ne rastlasak, Kadir Gecesi’nden biz de feyzimizi, nasi-bimizi, kısmetimizi alsak, kazansak; böyle bir ömre bedel, bin aydan hayırlı olan gecede Allah’a ibadetle, taatle zamanımızı geçirsek de, Allah’ın lütfuna ersek!” diye... Tabii nice nice müslümanlar bu işin peşinde. Peygamber Efendimiz’in ashabı da heyecanla onu aramışlar, konuşmuşlar, kitaplara yazılmış. Peygamber Efendimiz de hadis-i şerîflerinde bunu bildirmiş.

Tabii Peygamber Efendimiz biliyordu. Yalnız, Allah-u Teâlâ Hazretleri, insanlar bu Kadir Gecesi’ni kesin olarak bilirlerse; “Tamam ben

bildim, ihyâ ettim, seksen kûsür yıllık, bin aylık bir geceyi değerlendirdim...” diye güvenirler, gevşerler. Onun için saklamıştır diye, alimler ifade ediyorlar.

b. İ'tikâf Sünneti

Fakat tabii netice itibariyle, Kadir Gecesi'nin hangi rivâyet olursa olsun, mutlaka kazanılması arzusu olduğuna göre, Peygamber Efendimiz SAS kendisi bizzat, kendi öz tatbikatında, kendi hayatında Ramazan'ın son on gününde, Kadir Gecesine isabet etmek için, son on gecesinde özel olarak ibadetlerini arttırdı. Hatta evinden, ailesinden, hanımlarından uzak olarak, uzak olmuş olmak için, tam ibadete kendini vermek için mescide gelir, mescidde yatıp kalkmağa başladılar. Biliyorsunuz buna *i'tikâf* deniliyor.

Kur'an-ı Kerim'de *i'tikâf* var. Kur'an-ı Kerim'de *i'tikâf* kelimesi geçiyor. Ve eski ümmetlerde de *i'tikâf*ın olduğuna işaret var. İbrâhim AS'a indirilen ayet-i kerimelerden bunu anlıyoruz. “Mescid-i Haram'a *i'tikâf* için gelenler” diye geçiyor. O bakımdan, Peygamber SAS Efendimiz de hicretten iki yıl sonradan itibaren, ömrünün sonuna kadar her Ramazan'ın son on günü *i'tikâf* eylemiştir. Yâni evinden mescide nakl-i mekân edip, orada yatıp kalkarak, ibadetle zamanını değerlendirerek, bu güzel geceleri ve özellikle Kadir Gecesini ihyâ etmiş olmayı, kendisi böyle uygulamıştır.

O bakımdan, Ramazan'ın son on gününde *i'tikâf*a girmek, çok kuvvetli bir sünnettir. Peygamber

SAS Efendimiz hep yaptığı için... Peygamber Efendimiz'in hanımları da yaptıkları için...

Bir keresinde, Peygamber Efendimiz Mescid-i Saadet'e geldi, baktı, mescidin içinde çadırlar çevrilmiş, böyle bezle bölmeler...

“—Bunlar nedir?” dedi.

Peygamber Efendimiz'in hanımları yaptırmışlar. İşte böyle, perdeyle çevrili çadırda, “Biz de ibadet edelim!” diye. Efendimiz o zaman yapmadı, o sene Şevval ayında yaptı.

“—Onlar artık oraya çadırları kurmuşlar, haydi yapsınlar! Ben de sonra yapayım!” dedi.

Şevval ayında i'tikâf yaptı ama, hiçbir sene i'tikâfı terk etmedi.

i'tikâfın, ilmihal kitaplarında detayı vardır. Mehmed Zihni Efendi *Ni'metü'l-İslâm* kitabında çok güzel bilgiler veriyor. Ömer Nasuhi Hoca Rh.A, *Büyük İslâm İlmihali*'nde bilgiler veriyor. İlmihal kitaplarından bu hususta bilgi alabilirsiniz.

Bir beldede hiç kimse i'tikâf etmezse; bir şehirde, bir kasabada, bir köyde hiç kimse i'tikâf etmezse; bütün belde ahali mes'ul olur. “Neden Rasûlüllah'ın muntazaman yaptığı bir ibadeti yapmadı bunlar?” diye sorgu suale, sorumluluğa düşer, mes'ul olur. Ama durumu müsait birkaç tanesi, “Ben yapabilirim!” dedi, i'tikâfa girdi mi; ötekilerden bu sorumluluğu da kaldırmağa vesile olur. “Bak bu beldeden birkaç kişi çıktı, i'tikâf yapıyor!” diye, Allah onlardan sorumluluğu kaldırmış oluyor.

Onun için, bu i'tikâf ibadetine *sünnet-i kifâye* derler. Yâni, bazılarının bu vazifeyi yapmasıyla ötekilerinin de sorumluluktan kurtulması olduğu için, sünnet-i kifâye deniliyor.

Ben Ramazan'ın başındaki konuşmalarda:

“—Bu i'tikâfı, durumu müsait olan kardeşlerimiz yapsın! Bakın, dairelerden, amirlerinizden izin alacaksanız alın; müftülüklerden izin alacaksanız alın; hazırlıklarınızı yapın, niyetinizi şimdiden kurun!” demiştim.

Şimdi artık bu sene cuma akşamından itibaren bu sene i'tikâfa girilmesi gerekiyordu. Sünnet olan i'tikâfa... Tabii bu i'tikâfı yapan insan, otomatik olarak Kadir Gecesi hangi geceyse; o saklı gece, büyük bir ihtimalle 26'sını 27'sine bağlayan gecedir ama, i'tikâf yapmak sûretiyle o geceyi değerlendirmiş oluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi Kadir Gecesine isabet edenlerden, onu değerlendirenlerden eylesin...

c. İ'tikâfta Neler Yapılabilir?

Tabii i'tikâfa niyet eden bir insan mescide girecek, girdiği zaman neyle meşgul olacak?.. Alimlerimiz, büyüklerimiz diyorlar ki: Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne kendisini sevdirecek, Allah'a yakınlaştıracak her şeyi yapmağa gayret eder. Nedir onlar?..

(*Kıraati'l-kur'ân*) Kur'an okur. Tabii Kur'an-ı Kerim okuduğu zaman, Allah'ın emirleri orada... Ne kadar güzel ayetler var, insan okuduğu zaman tüyleri ürperiyor. Mânâsını anlayanların gözlerinden yaşlar boşanıyor.

Ama insan Kur'an'ı anlamadan da, yâni Arap değil, Arapça bilmiyor, Kur'an-ı Kerim'i anlamadan okuyor. Anlamadan okusa da sevap alır. Hatta Kur'an-ı Kerim'in yüzüne baksa bile, sadece sayfalarını seyretmekten dolayı sevap alır. Elif, lam, mim diye başlasa, her harfi için sevap alır diye müjdeler vardır. Kur'an-ı Kerim çok önemli bir kitap. Bakmak bile sevaptır Kur'an-ı Kerim'e.... Tabii okumak daha sevap, anlayarak okumak daha sevap, duygulanmak daha sevap... Hayatında Kur'an-ı Kerim'in ahkâmını uygulamak, yâni emirlerini uygulamak, yapmak; yasaklarından kaçınmak suretiyle ahkâmına ittibâ etmek, en önemlisi o.

Öyle yaptığı zaman bir insan, Kur'an-ı Kerim'i okuyup da, içindeki emirleri aynen yerine getirir, yasaklardan güzelce kaçınırsa, Kur'an-ı Kerim'in kendisine şefaate edeceği, şefaateçi olacağı da hadis-i şerîflerde bildirilmiş. Onun için, tedebbür ve tefekkür ile Kur'an-ı Kerim'i okumak lâzım!..

Tedebbür ne demek?.. Yâni kelimelerin arkasında yatan derin mânâları araştırmak. Tefekkür ne demek?.. Onlar üzerinde derin derin düşünmek.

Biliyorsunuz, ibadetlerin en sevaplısı tefekkür ibadetidir. Tabii, namazın içinde de tefekkür olacak. Namaza durduğu zaman insan, kimin huzurunda durduğunu düşünecek. Eüzü besmeleyi çekerken, ne maksatla çektiğini; Sübhâneke'yi okurken, niçin okuduğunu düşünecek, mânâsını bilerek okuyacak. El bağladığı zaman, Allah'ın divanında niçin el bağladığını, rükûyu,

secdeyi niçin yaptığını düşünecek... Yâni namazda da tefekkür var, hacda da çok tefekkür var, ibretler var. Oruçta da tefekkür var... Her ibadette tefekkür olur ama, tefekkür başlı başına çok kıymetli bir ibadettir.

Hani insan sandalyede otursa, balkonda dursa, deniz kenarında otursa, sırf düşünmekten dolayı, o da ibadettir, sevap kazanır. Tabii güzel şeyleri düşünmek, Allah'ın sevdiği şeyleri, Allah'ın kudretini, azametini, hikmetlerini, ibretlerini düşünmek, ahireti düşünmek, iyi kulluk yapmayı düşünmek; mazisini düşünüp, hatalarını araştırıp, onları yapmamaya niyet etmek; istikbalini düşünüp, istikbalde güzel şeyleri yapayım diye düşünmek... Böyle tefekkürler sevap.

Kur'an-ı Kerim'i okuyacak, tefekkür ve tedebbür ile, mânâsını düşününce düşününce... Peygamber SAS Efendimiz öyle okurdu. Arifler, kâmil insanlar Kur'an-ı Kerim'i öyle okurlardı. Azab ayetleri okunduğu zaman, azabından Allah'a sığınırldı:

“—Aman yâ Rabbi beni azabına uğratma! Bak bu kavim azaba uğramış, beni o duruma düşürme...” diye.

Sevap ayetleri, cennet ayetleri gelince:

“—Yâ Rabbi, ben o sevaptan istiyorum, bana da ihsân eyle, beni de cennetine dahil eyle...” diye dua ederlerdi.

Yâni ayete göre duygularını ifade ederlerdi. Tam derinlemesine kendilerini vererek, içten okurlardı.

İ'tikâf etmiş bir insan Kur'an okur, hatim indirir, ezber yapar... Bunların hepsi sevap. Sonra, (*ve't-tesbihu ve't-tehlîl*) tesbih ve tehlil etmek.

Tesbih, biliyorsunuz, *Sübhâna'llâh* demek. "Yâ Rabbi, şânın ne kadar yücedir, her şeyin ne kadar güzeldir; her türlü noksandan münezzehsin, her türlü kemâlâtın halikısın ve sahibisin; her türlü güzelliği yaratan sensin, her türlü güzellik senin!" diye *Sübhâna'llâh*'ın mânâsı çok güzeldir. Böyle tesbihle meşgul olmak.

Tehlîl de, *Lâ ilâhe illa'llah* demektir. "Yâ Rabbi ancak sen varsın, senin şerîkin, nazirin yok, putlar yanlış, batıl inançlar çok zavallı şeyler, senin varlığını birliğini ben anlıyorum." demek, bunu söylemek.

Tekbir, *Allahu ekber* demek... Tahmîd, *el-hamdü lillâh* demek... Bunların hepsi güzel şeyler.

İnsan ya Kur'an okur; ya da elinde tesbih var veya yok, işte böyle güzel sözleri ve kelimeleri tekrar eder ki, biz bunlara zikretmek diyoruz. Yâni, insanın güzel kelimeleri tekrar tekrar söylemesine zikir deniliyor. Tekrar tekrar söyledikçe, tesiri derinleşir ve nihayet insanın içine, dışına o mânâlar hakim olur. İnsan o söylediği sözlerin etkisiyle, iyi insan haline gelir; sevaplar kazanır, mübarek bir insan olur, evliya olur. Onun için, zikirle vaktini geçirebilir i'tikâfa girdiği zaman.

Sonra (*yectenibu mâ lâ yâ'nîhi*) faydasız şeylerden kaçınacak. Tabii bir insan i'tikâfa niyet etti, "Yâ Rabbi, ben senin rızanı kazanmak

için, Efendimiz'in sünnetine uygun olduğu için, Efendimiz'in sünnetini yerine getireyim diye, Efendimiz'e uymuş olayım, Peygamber Efendimiz'in sünnetini uygulayayım diye i'tikâfa niyet ettim!" dedikten sonra, i'tikâfta mâlâyâni, yâni kendisine fayda vermeyecek, anlamsız, boş, lüzumsuz, dinî bakımdan değersiz şeylerle zamanını geçirirse, harcarsa, hebâ ederse; sözünde durmamış olur. "Sen ne diye geldin buraya, ne söz vererek içeriye girdin, ne yapıyorsun?" diye tabii sorarlar insana... Onun için, mâlâyâniden kaçınacak.

(*Mine'l-kavli ve'l-fi'li ve'l-amel*) Mâlâyâni sözle olur, yâni boş sözlerle vakit geçirmek. Öteki arkadaşı da i'tikâfa girmiş, bu da i'tikâfa girmiş; oh yan yana birbirlerini buldular, sohbet ediyorlar. Olmaz, burası kahvehane değil, sen burada birileriyle sohbet etmek için bulunmuyorsun, Allah'a ibadet etmek için bulunuyorsun.

Onun için, sözün boşuyla uğraşmayacak, Kur'an'la zikirle meşgul olacak. İşin boşuyla yâni lüzumsuz şeylerle uğraşmayacak. "Sen buraya ibadet etmek için geldin, boş, lüzumsuz işlerle uğraşıyorsun!" derler.

(*Ve yelzemü's-samt*) "Sükut edecek." Yâni tabii insan i'tikâfta camiden dışarı çıktı mı i'tikâfi bozulur. Ancak ihtiyaç için çıkabilir. Yâni şeriatin, ilmihal kitaplarında yazılan, bunlar için çıkabilir dediği üç beş sebepten dolayı çıkabilir. Keyfi için dışarıya çıktığı zaman i'tikâf bozulmuş olur. Dışarıya çıkmayacak, camiden dışarıya çıkmayacak.

Tabii camiye cemaat de gelir namaz vakitlerinde. Ooo, selâmün aleyküm, aleyküm selâm... Bir konuşma başlar filan ne olur?.. Söz sözü açar, i'tikâfın tadı kaçar. Onun için sükût edecek, zikrullahla meşgul olacak, sükût edecek, başkalarıyla pek konuşmayacak.

“—Peki alim insan i'tikâfa girdi. O ne yapabilir?..”

(*Yecûzu lehu't-tedrîs ve'l-ikrâu'l-kur'an*)

“Onun için ders vermek caiz olur, Kur'an okutmak, öğretmek caiz olur. (*Lienne zâlike yete-addâ nef'uhû ilâ gayrihî*) Çünkü ders öğretmekle, Kur'an öğretmekle, insan başkalarına faydalı olmuş oluyor. Sırf kendisine faydalı olmuyor, başkalarına faydası geçmiş oluyor. (*Fehüve ekseru sevâben min iştigâli bi-hâssati nefsihî*) İnsanın kendi nefsiyle meşgul olmasından, sırf kendi menfaati için çalışmasından böyle toplumun, başka insanların da hayrına olan, sevap kazanmasına sebep olacak çalışma yapması daha sevaplı olduğundan, i'tikâfta ders vermek olur, Kur'an öğretmek olur.”

Benim bir talebem Ankara'da bana sormuştu:

“—Hocam ben mahallenin çocuklarına Kur'an dersi veriyorum.” dedi.

“—Allah râzı olsun, ne kadar güzel! Vazifeni yapıyorsun, sevap kazanıyorsun.” dedim.

“—Ama şimdi Ramazan'ın son on günü geliyor, ben i'tikâfa mı gireyim, Kur'an dersi mi vereyim?” dedi.

Dedim ki:

“—Hem i'tikâfa gir, hem Kur'an dersi vermeğe devam et. Kur'an dersi verdiğin camide i'tikâfa gir, çocuklara Kur'an dersini de yine öğret!” dedim.

Yâni, iki hayır birbirinin zıddı değil. Beraberce yapılabilecek gibi olunca, ikisini birden yapar, katmerli sevabı kazanır insan...

İ'tikâftan ancak zarurî bir sebeple çıkılabilir. Meselâ nedir?..Yıkanması icab etti, gusül abdesti alması icab etti, onun

için çıkar, yıkanır gelir. Yemesi içmesi lâzım, akşam iftar edecek, su lâzım, su getirecek; su almağa gidebilir, yemek için gidebilir.

(*Kadâu hâceti'l-insan*) “İnsanın bir de tabii, tabii ihtiyaçları varır yüz numaraya filan gitmesi gerekiyor, bunun için tabii gider. Bir de, (*inde'l-havfü alâ nefsihî mine'l-fitneh*) hani bir korkulacak durum var, bir fitne çıktığı zaman, kendisinden korktuğu zaman;

“—O zaman i'tikâf etmiştim ama, şimdi burada bir ölüm tehlikesi veya bir fitne tehlikesi oldu.” diye, o zaman çıkabilir.

(*Ve'l-maradu'ş-şedîd*) “Şiddetli bir hastalık oluverince...” “—Eh ben niyetlenmiştim ama hasta oldum.” diye çıkabilir.

Bunların dışında, bunlar olmadığı zaman dışarıya çıkmayacak, mescidinde duracak, ibadet edecek.

Tabii uyku uyumayacak mı?.. Uyuyacak ama uykuyu azaltması lâzım ve özellikle gecenin kıymetli zamanlarında uyanık bulunmağa

gayret etmesi lâzım!.. Biliyorsunuz, bu Kadir Gecesini anlatan sûrede, bir ayet-i kerimede nasıl buyruluyor:

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ

(القدر: ٥)

(*Selâmün hiye hattâ matlai'l-fecr.*) Yâni bütün bu güzellikler, Kadir Gecesindeki bu lütuflar, bu beşâret, bu nûrâniyet, bu ikramlar, bu sevaplar, meleklerin inmesi, Cebrâil AS'ın inmesi, mü'minlerle musafaha etmesi, o güzel güzel mânevî ikramlar ne zamana kadardır?.. (*Hiye hattâ matlai'l-fecr.*) “Fecir atıncaya kadardır; yâni imsak kesilinceye, imsak vaktine kadardır.” (Kadir: 5) Yâni fecr-i sâdık başladığı zamandır.

Takvimlerde ona ne diyorlar? İmsak vakti diyorlar. Yâni oruçlunun artık niyet edip oruca başladığı, yemek içmekten kesildiği saat. O ne zamandır?.. Daha ortalık karanlıktır ama, doğu tarafında bir aydınlanma başlamıştır, güneşin doğmasına da daha epeyce vardır, bir saat, bir buçuk saat, iki saate yakın vakit vardır. Bölgesine göre, mevsimine göre değişen bir zaman bu...

Yâni, güneşin doğmasından önce başlıyor dini gündüz. Buna *nehâr-i şer'î* derler. Şeriatın gündüzü fecirden başlar. *Nehâr-ı örfî* yâni halkın bildiği gündüz, güneşin doğmasından başlar. Güneş doğdu, gündüz oldu. Ama İslâm'da gündüz ne zaman başlıyor?.. Sabah vakti girdi

mi başlıyor. Ortalık biraz daha alaca karanlık ama, artık doğudan ışıklanma başladı, karanlık açılmağa başladı, oradan aydınlık başladı. İşte, (*hiye hattâ matlai'l-fecr*) fecrin attığı zamana kadardır. Yâni gecenin imsak zamanına kadardır bu geceki ikramlar.

Binâen aleyh, bu vakitte uyanık olmağa çalışmak lâzım! İ'tikâf eden, Kadir Gecesini yakalamak isteyen insanın böyle yapması lâzım!

“—Eh, ben çalışıyorum, memurum, öğrenciyim, i'tikâfa giremedim. Eh hadis-i şerîflerde de kuvvetli rivâyet olarak, ‘Kadir Gecesi 26’sını 27’sine bağlayan gecedir.’ diye bildirildiği için, bu Kadir Gecesinde ben ibadet ederek, belki bu sevabı yakalarım diye

ibadet etmek istiyorum.”

Tamam. O zaman tedbirini alır insan, dinlenmesini yapar, gece vaktini ibadetle geçirir. Dinlenme ne zaman olabilir?.. Tabii teravihe kadar olmaz. Yatsı namazını kılacak, teravihi kılacak, ondan sonra biraz bir istirahat eder. Hiç istirahat etmediği zaman, uyku bastırıldığı için ibadeti tatlı yapmak mümkün olmadığından, vücudun hakkı olan dinlenmeyi de biraz vermek lâzım!.. Biraz gündüzden öğleden sonra uyursa, biraz da teravihten sonra uyursa; o zaman sabah vaktine kadar, matlai'lfecre kadar, fecrin tulûuna kadar, gecesini değerlendirmesi mümkün olur. Tabii ondan sonra da sabah vakti geliyor, sabah namazını camide kılması lâzım!..

Bu arada ben, ince bir noktayı hadis-i şerîflerden size nakletmek istiyorum sevgili dinleyi-

ciler. Peygamber Efendimiz hadis-i şerîflerde buyuruyor ki:

“—Bir insan yatsı namazını camide kılsa, sabah namazını camide kılsa bütün gününü, Gecisini ibadetle geçirmiş gibi olur, sevap alır.”

Onun için, özellikle dikkat etmek lâzım! Yatsı namazını, sabah namazını camide kılmaya gayret etmek lâzım!..

Bazıları şöyle düşünebilirler:

“—İşte ben Kadir Gecesinde oturdum, namaz kıldım, uyumadım, Kur’an okudum, tesbih çektim filan... Artık işte, sabahın vakti gelince camiye gitmiyorum, camiye gitmeden evimde namazı kılıp, artık yorulduğum için yatacağım...”

Bu yanlıştır. Çünkü insanın bütün gece uyuyup da sabah namazına gitmesi daha iyidir. Yatsı namazını camide kılıp, uyuyup, sabah namazını da camiye gitmesi dahi iyidir. Bütün gece ibadet edip de, sabah namazını kaçırmamasından daha iyidir. O bakımdan, sabah namazının önemini vurgulamak istiyorum. Sabah namazına mutlaka gelmeğe çalışmalı!..

Tabii bir hadis-i şerîf daha var. Biz Hocamız’dan onun uygulanmasını gördük. Kardeşlerimiz de uyguluyorlar:

“—Sabah namazını kıldıktan sonra, kim güneşin doğmasından kerahat vakti çıkmasına kadar Kur’an’la, zikirle meşgul olursa, kalkıp iki rekat namaz kılsa; çok sevap kazanacak, bir hac ve umre sevabı kazanacak, rızkı bol olacak.” diye bildirildiği için, bir de işrak vaktine kadar bekleme vardır.

Demek ki sevgili dinleyiciler, Kadir Gecesi'ni değerlendirmek isteyen bir kimse için, teknik bilgileri diyeyim, dînî bilgileri söylerken, hatırlatmam gereken hususlardan birisi de bu:

Biraz gündüzden dinlenirsiniz, yatsı namazını tabii camide kılacaksınız, teravihinizi kılacaksınız. Teravihten sonra biraz istirahat edersiniz, vücut hakkını alsın, ibadete kuvvet kazansın diye. Bir saat, iki saat... Saati kurarsınız, ondan sonra kalkarsınız, geceyi ibadetle, zikirle, tesbihle, istiğfarla, tevbeyle, nafîle namazlar kılarak, kaza namazları kılarak değerlendirirsiniz. Göz yaşları dökerek Mevlâ'ya münâcaat eder, niyâz edersiniz. (*Hiye hattâ matlai'l-fecr*) Fecir atıncaya kadar, tulû-u fecre kadar böyle çalışırsınız.

Ondan sonra da sabah namazını kaçırmazsanız, camiye gidersiniz. Cemaatle de namaz kılarak geceyi ihyâ etmiş olmanın sevabını kazanayım diye, sabah namazını da kılarırsınız. Durumunuz müsaitse, –Allah gayret, kuvvet versin– bir de güneşin doğmasından yarım saat geçinceye kadar, yine Kur'an'la, zikirle meşgul olup işrak namazını kılarırsanız, iki rekat namaz kılarırsanız çok sevaplar kazanmış ve geceyi en güzel şekilde değerlendirmiş olursunuz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinizi ibadetlerinizi kabul eylesin... Kadir Gecesine isabet etmenizi nasib eylesin... Kadir Gecesini Rab-bimizin rızasını kazanmanıza vesîle olacak bir şekilde değerlendirmenizi, güzel ibadetlerle ihyâ etmeğe muvaffak olmanızı dilerim. Allah-u Teâlâ Hazretleri o mübarek gecede sunduğu ik-

râmlardan, lütuflardan, rahmetlerden bizleri de hissedâr eylesin... Kadir Gecesine, nice nice Kadir gecelerine önümüzdeki yıllarda da sıhat ve afiyetlerle, sevdiklerinizle, dostlarınızla erişmenizi nasib eylesin...

Allah-u Teâlâ Hazretleri ömrümüzü, bütün ömrümüzü, bütün faaliyetlerimizi; alevî faaliyetlerimizi, ticarî faaliyetlerimizi, sosyal faaliyetlerimizi, dînî faaliyetlerimizi, hepsini Kur'an-ı Kerim'in yolunda, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine uygun, Allah'ın rızası istikâmetinde çalışmalarla geçirmeyi; o sıfatlarla, onlara uygun olarak yaşamayı nasib etsin...

Uzun ömürlerle muammer olun... Allah-u Teâlâ Hazretleri ömr-ü tavîl ihsân eylesin... Mes'ud, mutlu bir ömür, hüsn-ü hâtimeler nasib eylesin... Ondan sonra da ahirette, cennetle, cemâliyle cümlelerinizi müşerref eylesin aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 02. 1996 - AKRA

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

